

החברותא

בס"ד ערשי"ק פר' חיי שרה כ"ג חשוון תשע"ז

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 544

פנינים יקרים

ויהיו חיי שרה (כג, א) לשון הויה וקישור בחיים הנצחיים, שני חיי שרה כולם שוין לטובה, רמז אחר שיוכה הצדיק למדרגה זאת אזי הכל שוה לו לטובה, הן שמגנים אותו או משבחים אותו הכל שוה לו לטובה.

(נעם אלימלך)

ויען עפרון וכו' (כג, יד) נראה לפרש דהנה האמת הוא השורש שיהיה האדם כעפר לכל אך היסוד העפר הוא המושך את האדם לעצלות ושפלות גם אם הוא צדיק, באמרו היצה"ר אליו שאינו צריך לעבוד עוד כי כבר תיקן את עצמו במה שהוא במדרגת עפר ועי"ז מביאו לעצלות בעבודת הבורא יתב"ש. וצריך האדם להתחזק נגדו אז בשמעו דברי היצה"ר המביאו לעצלות להתחיל עבודת הבורא מחדש כאלו לא עשה עדיין כלום וכו'.

ואברהם זקן בא בימים (כד, א) היינו שבא עם כל הימים שלו מפני שנחלתו לעולם תהיה. וכן מובא במדרש כשם שהצדיקים תמימים כך שנותם תמימים הכל לטובה שלא כדרך רוב העולם שמעבירים את

ימיהם על הכל הבלים.

הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם (כד, יב) אברהם אבינו אחובו וחביבו של הקב"ה בידו מסר את כל הברכות שישתמש בהן כרצונו, ועפ"כ כשהגיע שעתו של יצחק לשאת אשה ואליעזר יוצא בשליחות, נאלץ אליעזר לעמוד ולהתפלל, גם אחרי שנשא יצחק את רבקה נאלצו רבקה ויצחק לשפוך שיח ולהתחנן על נפשם ללמדנו שבכל עת ובכל ענין גם כאשר הבטיחו כי ביצחק יקרא לך זרע בכ"ז נוקקים לתפלה בכל עת ועונה.

ויפתח הגמלים (כד, לב) במד"ר נאמר שהתיר הזמם שלהם שהיה סותם את פיהם שלא ידעו בשדות אחרים. והקשו שם היאך זאת שלא היו גמליו של אברהם אבינו דומין לחמורו של רבי פנחס בן יאיר אשר נשמרה מאכילת וכ"ש שיהיו נשמרים שלא ידעו בשדות אחרים. ומדוע נוקקו כלל לזמזומים. ונראה ליישב שבמקום ששכיח היוק לחבירו אין לסמוך על מה שאין הקב"ה מביא תקלה על ידי בהמתו. מכאן ק"ו להיות נזהרים ולהתרחק מכל חשש איסור ולא לסמוך על התקוה שלא יבא לידי תקלה.

(לקוטי רבי מאיר שמחה מדוינסק)

ואבא היום אל העין וכו' (כד, מב) רש"י מביא דרשת חז"ל אמר רבי אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנין וצ"ב מה מעם יש להחשיב שיחת העבד אליעזר מתורתן של בנין. אפשר לומר על פי פרש"י עה"פ (כד, לט) ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה אחרי אלי כתיב בלי ואו. בת היתה לו לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיא בתו וכו'. הגע בעצמך לאליעזר אינמרים להכשיל את קשרי השדוכין של רבקה ובכ"ז עשה מלאכתו נאמנה. יש מקום להאריך ולהעריך בדברים על מנת להחשיב את שיחתן של עבדי אבות.

ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי לאלפי רבבה (כד, ס) חז"ל אמרו על הפסוק שובה ה' רבבות אלפי ישראל מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משני אלפים ושני רבבות (במדרש י, לו ברש"י), לפי פשוטו זה מה שבני משפחת רבקה ברכו את רבקה. אך אפשר לומר גם שבני המשפחה ברכו את רבקה שהיא ויצחק יהיו חשובים לאלפי ורבבה כדי שתוכל השכינה לשרות ביניהם.

ויקח העבד את רבקה וילך (כד, סא) לכאורה הסיום ויקח העבד וכו' מיותר כבר נאמר קודם לכן ותלכנה אחרי האיש. אמנם הכתוב בא להדגיש את ענוותנותו של אליעזר שעל אף שאברהם אבינו ע"ה הפקיד בידו של אליעזר את כל ביתו בכל זאת החזיק את עצמו בעבדות.

(רבי יחזקאל אברמסקי)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת הרא"ש זיע"א פ' תצלה תשל"ה (פ' זכור) ה'הא ל'זפ'ס ע"י א.א.

אי אפשר לדעת את הגלגולים שמשנה רבינו עבר עד שהגיע, ומה דוד המלך קיבל עד שהגיע. דוד המלך עבר גלגולים וגלגולים וגלגולים, והוא נפל, הוא לא יכל, (ולא שהוא לא יכל, לא שייך בכלל להיות יכול, הכל הוא רק רחמים, כגמול עלי אמו), רק המציאות שלו שהוא לא נהיה בבחינה של משה רבינו. אבל הוא השיג את המתיקות של התענוג של כגמול עלי אמו שמשנה רבינו השיג. גם משה רבינו חי בטבע, "מבשרי אחזה אלוקה", הוא לא יכל להשאר מחוץ לטבע כי אז הוא יגיע לבחינה של "בחנני ונסני". הוא צריך להשאר תמיד בטבע ולהיות "כגמול עלי אמו", "בהמות הייתי עמך". למה משה רבינו השיג את התענוג של "כגמול עלי אמו" ובלעם לא השיג את זה רק את הסיפוק של התאוות, של הטבע? כי משה רבינו פחד כל הזמן.

כאשר הרבש"ע ברא את העולם, צמצם את עצמו עד שברא את בחינת אנוש. וברא אותו כדוגמת הבהמה שכל פעולתה היא ע"י האדם שמנהיג אותה, כך הוא נותן לאדם את החיות והוא מנהיג אותו לפי הבהמיות שלו. ההבדל היחיד בין האדם לבהמה הוא השכל. גם כאשר האדם מנהיג את הבהמה וחורש בה, שניהם עושים את אותה פעולה ושניהם חורשים כאחד, זה בשכלו וזו בכחה, רק היות שלאדם אין כח לסחוב בגופו הבהמה סוחבת את המחרשה. אכן לאמיתו של דבר שניהם שווים, ושניהם ביחד עושים את אותה פעולה. ההבדל ביניהם הוא רק שלאדם יש שכל והשכל שלו מנהיג אותו, זה הכח שלו, והשכל שלו פועל את פעולותיו באמצעות

הכח של הבהמה. ללא הכח של הבהמה השכל אינו יכול לעשות מאומה. וכשם שמכח שיש לבהמה חוש לעשות כפי שהבעלים מנהיג אותה, "וחמור אבוס בעליו", והבע"ב חורש עם השכל שלו בדיוק כמו שהיא חורשת עם החוש שלה, רק הוא חורש עם השכל ולכן הוא לא סוחב קשה והבהמה חורשת בגופה ומתאמצת קשה. אמנם כאשר הבהמה מעקמת את דרכה והמחרשה סטתה מן השורה, סוחב בעל הבית ומושך את המחרשה בגופו ממש ליישר אותה אל התלם, ואז הוא עובד עם השכל והבהמיות שלו גם יחד, ואז הוא נהיה בהמה. וזוהי העבודה של האדם, שיכיר את עצמו ואת מהותו.

וכאשר הוא מכיר את עצמו, הוא מפחד כל רגע, ועל כל מחשבה שעוברת לו בראשו הוא מפחד שלא יבוא לידי נסיון. כי לאמיתו של דבר הוא נמצא כל הזמן בנסיון גדול שהבע"ד עושה אותו קר, "אשר קרך בדרך". גם בשעת מעשה כאשר הוא עומד בנסיון הכי קשה יש לו קרירות בדיוק כמו שהוא קר בשעת הגאווה. כי באם לא היה בקרירות היה לו דחף להזהר ולהשמר מהפגם ואז לא היה בחירה. לכן בשעת הנסיון כאשר בוערת בו אש לפגום יש לו יחד עם זה קרירות. והקרירות היא, ע"י שהיצר מכניס בו סיפוק לצער את השני, זוהי הקרירות שהוא מכניס בו שלא ישמר מלפגום. כמו שהמשוגע אוהב עצבות, זה החיות שלו, ולכן הוא רוצה להיות משוגע, כי בלא התאוה הזו של עצבות הוא לא היה מסכים להיות משוגע בשום אופן ולהיות כלוא בבית חולים, רק הסיפוק מהעצבות נותן לו קרירות ומוכן

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

האדם, בזמן שיש לו חשק להתקייף, גם אם הוא בצלילות הדעת הוא ג"כ בשגעון, והוא מעדיף את הסיפוק הזה להתקייף את חברו. אולם אם היתה לו בהירות היה רואה שאפילו השני אשם אבל זהו הניסיון שלו. ואז היה מתבונן: הרבש"ע שלח לי כזו כעס על השני, או לגנוב או שאר נסיונות, מה הוא רוצה ממני? מה קורה פה?

הענין בזה הוא שהרבש"ע רוצה שהאדם לא ישכח ממנו לרגע ואיך הוא יכול לזכור ממנו תמיד, טרדות הזמן משכיחים ממנו את ה' עד שהוא לא זוכר ממנו כלל, והוא נהיה אבוד בדרך מציאות הוי". הוא רץ ברחוב מבולבל ושוקע בעסקים, שקוע בצער שלו, בכאבים מהילדים, וכאבים בריאותיים, ומציאות הוי" בכלל לא קיימת אצלו כלל. זהו המובן של שכינתא בגלותא. ולמרות שהקב"ה נמצא אתו בצרתו, "עמו אנוכי בצרה", הוא לא יודע שעמו אנוכי בצרה. הצדיק אמת יודע שעמו אנוכי בצרה בגלל שהוא מחזיק את עצמו בשעת צרה שלא לשקוע, אבל שאר בני האדם שחיים בבלבול מלאים מכאובים שוקעים עמוק עמוק בתוך הצער ולא מוצאים דרך לצאת משם. דוד המלך אמר "מן המיצר קראתי י-ה", כאשר אני יורד למיצר "קראתי י-ה", י-ה הוא דין, כאשר יש דין על האדם, "קראתי י-ה" - אני מתחיל דין: מה אתה רוצה ממני, אני הרי במיצר ומיצר הוא הרי רחמים. וכאשר הוא מרגיש את המיצר וקורא לו, אזי "ענני במרחב י-ה", זה ה-יה שאני קורא לו דין נהיה מרחב, המיצר נהיה מרחב.

המשך יבוא אי"ה

אפילו להיות מאושפז בבית חולים ולא לרצות לצאת, כי העצבות היא התענוג שלו. וכמו כן בזמן הניסיון שהוא ג"כ מין שגעון, הוא נותן לו אש להתקייף את השני, ונותן בו קרירות ע"י הסיפוק שיש לו מזה, שהסיפוק הזה מביא אותו לרצות להתקייף את השני.

ולכן, צדיקים כמשה רבינו הם כל הזמן בפחד. יש להם פחד גם בזמן שהם לא עומדים בנסיון, כי הם יודעים שכל ימיהם הם שרויים באותה מציאות, הוא לא היה קודם מלאך ועכשיו נהיה אנוש, תמיד היא אותה בחינה של אנוש, "מה אנוש כי תזכרנו", "ונחנו מה". ולכן בזמן שאין לו ניסיון הוא מכיר את הקרירות של הקליפה, איך הקליפה מרמה, ובגלל הקרירות הוא חוטא. תמיד אפשר להכיר בקרירות הזו כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, וכל אחד שירצה להבחין יוכל לראות את זה בעצמו. אלו דרכי האמונה החזקים ביותר.

... טבע האדם זה הסיפוק שיש לו לכעוס על השני, לירות עליו אש, ובהתקפו את הזולת נשאר לו סיפוק של נקמה שבזה הוא נוקם. וזוהי העבודה התמידית של האדם, שכאשר מגיע לרגע הזה, לא לקבל את הסיפוק של הקליפה. כי כל הקליפה, כל הניסיון הוא רק נשימה אחת ותו לא כי כל הקליפה היא דמיון. הקליפה היא כלום, קליפת השום, שום דבר, והיא מסתתרת בהתקפה. כאשר אדם מתקייף את חברו הוא יכול להבחין שיש בו קרירות של סיפוק. כמו שלמשוגע יש קרירות של סיפוק מהעצבות שלו, ולכן הוא בוחר להיות בשגעון ולשבת בחושך מצרים, כך הוא

המשך פציצים יקרים

ויצחק בא מבוא לחי רואי (כד, סב) האבות הקדושים עבודתם עבודת הקודש היה באמצעות רוח הקודש שהופיעה עליהם, לכך בא יצחק אל המקום שנתגלה המלאך להגיד והיה מתבודד שם כדי להשיג רוח הקודש והשראת השכינה. (רבי אברהם רגילו - אחי הגר"א)

ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה, ויביאה יצחק האהלה שרה אמו. פרש"י ויספר העבד גילה לו נסים שנעשו לו שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפלתו. על מש"כ ויביאה יצחק האהלה שרה אמו מפרש התרגום וחזא והא תקנין עובדה כעובדי שרה אימיה. פירוש שראה בה שמעשיה מתקנים כמעשי שרה אמו. נשאלת השאלה, מדוע מדייקת התורה לאחר שסיפר העבד את כל הדברים. לספר גם אודות הבאת יצחק האהלה שרה אמו? ללמדנו שיצחק התייחס יותר להבאת רבקה האהלה של שרה אמו ולראות שמעשיה מתקנים מאשר למופתים שאליעזר סיפר. (בשם הגר"ז מבריסק)

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא (כה, כא) ומדוע אברהם אבינו לא התפלל אף הוא בעד אשתו כי עקרה היא? ברם איתא במס' יבמות שרה אמנו איילונית היתה שנאמר ותהי שרי עקרה אין לה ולד, אפילו בית ולד אין לה. נמצא שעל פי הטבע לא היה לה אפשרות ללדת כלל לכן נמנע מאברהם להתפלל כי תלד שאז תהיה התפלה לשנוי בטבע. משא"כ רבקה שהיתה רק עקרה ובפקידה שלה אין שינוי בטבע כלל לכך היה מקום להתפלל עבורה. (בשם הגר"ז מבריסק)

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו וכו' (כה, כא) רש"י הרבה והפציר בתפלה, ויעתר לו נתפצר ונתפיים ונתפתה לו, וקשה למה הוצרך להרבות כ"כ בתפלה הלא הובטח כבר כי ביצחק יקרא לך זרע ודי בתפלות מועטות? אלא ידוע שאברהם היה ראוי לחיות מאה ושמונים שנה וכדי שלא לראות בקלקלת עשיו נתקצרו ימיו בחמש שנים. הגע בעצמך אם תפלת יצחק ורבקה היו מתקבלים בהקדם יוצר מצב לקצר חיי אברהם יותר בשנים. והרי יקר בעיני ה' המותה לחסידיו...

מן האדום האדום הזה... על כן קרא שמו אדום (כה, ל) תמהו המפרשים דהרי היה ראוי לקרא אדום כבר בראשיתו כאשר יצא אדמוני? אלא כאשר יצא אדמוני מבטן אמו עדיין אפשר שינצל את טבעו לשם שמים ויהיה צדיק גמור כמו דוד המלך האדמוני לכך בתחילה קראו לעשו מלשון עושה ורק אחר כך כאשר בא עייף מן השדה ואמר הלעיטני נא מן האדום האדום הזה גילה כי טבע האדמוני מתבטא במשמעותו השלילי על כן קראו אותו אז אדום. (רבי שאול קצנלבון מוילנא)

איש יודע ציד איש שדה (כה, כז) נאמר בעשיו פעמיים איש להורות כי הכנים את כל אישיותו בגשמיות גם ציד וגם שדה ובזה התרחק יותר ויותר מדרך המלך. (שפתי צדיק מפליץ)

מן האדום האדום הזה... על כן קרא שמו אדום (כה, ל) צא ולמד מה בין שם טוב לשם רע. כמה עמלו אבותינו הקדושים לזכות לשם טוב אברם קבל תואר אברהם בגיל תשעים ותשע יעקב נקרא ישראל לאחר שנאבק קשות עם המלאך. לעומת זאת עשיו קבל התואר אדמוני מיד לאחר מעשה לכאורה פעוט הלעיטני נא מן האדום כבר נקרא אדום - לשם רע. (רבי שלמה בלוד)

ויאמר עשיו הגה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה (כה, לב) מה בין צדיק לרשע, צדיק הזכרת יום המיתה מביאתו לידי תשובה ויראת שמים ואילו עשיו להיפך דוקא מפני שהוא הולך למות ממאס את הבכורה כאומר אכול ושתה כי מחר נמות. (חפץ חיים)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

